

Národní park Machalilla chrání mimo jiné unikátní ekosystém pobřežních suchých tropických pralesů, které se kdysi rozkládaly na velké části severního pobřeží Jižní Ameriky.

Národní park Machalilla

Radovan Vlček

Přestože s necelými třemi sty tisíci čtverečními kilometry se Ekvádor řadí mezi nejmenší jihoamerické země, jeho přírodní poměry patří mezi nejpestřejší na zeměkouli. Najdeme tu více než 20 000 druhů rostlin (pro srovnání – v celé Severní Americe je jich okolo 17 000). Patnácti stům ptačích druhů může konkurovat pouze nesrovnatelně větší Brazílie a Kolumbie, která je z hlediska počtu druhů na jednotku plochy vůbec nejbohatší zemí světa. Neuvěřitelná variabilita různých přírodních prostředí je dána jednak polohou země (Ekvádor leží přímo na rovníku) a jednak velkým rozpětím nadmořských výšek. Od pobřežních nížin se zvedá pásmo And až do výše 6 300 m n. m., aby na východě terén opět klesl až k nížinám amazonských deštných pralesů. Z devíti ekvádorských národních parků se pouze tři nacházejí mimo horské pásmo And. Jedním z nich je Parque Nacional Machalilla.

Je to jediný národní park na ekvádorském pobřeží Tichého oceánu a chrání mimo jiné i unikátní ekosystém pobřežních suchých tropických pralesů, které se kdysi rozkládaly na velké části pacifického pobřeží severní části Jižní Ameriky. Vzhledem k tomu, že jsou tyto regiony zároveň poměrně hustě osídleny a počet obyvatel se nadále zvyšuje, stal se tropický suchý prales rychle mizějícím prostředím. V současné době pokrývá jen asi 1 % původní rozlohy. Na klima, potažmo i specifickou pobřežní vegetaci, má rozhodující vliv střídající se působení dvou mořských proudů, které na pobřeží narážejí, studeného Humboldtova a teplého Panamského proudu. Tento fenomén má za následek střídání dvou odlišných ročních období, deštivého, trvajícího od ledna do května, a suchého, které panuje po zbytek roku. Je třeba dodat, že tyto zvláštní podmínky ovlivňují stejným způsobem i klima pobřežních hor, které jsou rovněž součástí národního parku. V nižších polohách nalezneme tropické pouštní křovi-

Orientační mapka NP Machalilla

ny, tropický trnitý les a tropický suchý prales. Na vlhkomilnější vegetaci narazíme v tzv. tranzitní zóně ve vyšších nadmořských výškách na svazích hor, kde se díky kondenzaci vodní páry vytvořil tropický mlžný les.

Národní park byl založen 26. července 1979 v provincii Manabí na ploše 55 095 hektarů. V roce 1990 byl vyhlášen mokřadem mezinárodního významu v rámci Ramsarské úmluvy o mokřadech a v roce 1998 byl navržen na seznam světového dědictví UNESCO. Geograficky se dá rozdělit do dvou sektorů. Kontinentální sektor v sobě zahrnuje pobřežní oblasti severně i jižně od přístavu Puerto Lopéz (zde zároveň sídlí i správa parku) a západní svahy pobřežní kordillery Chongón-Colonche. Nadmořská výška se pohybuje od 0 do 1 850 m n. m. Do mořského sektoru náleží ostrov Isla de la Plata, ležící asi 40 km zsz. od Puerto Lopéz, ostrov Salando a ostrůvky Pedernales, Sombrerito, Sucre a Horno de Pan, rozprostřené podél pobřeží.

Mnoho odborníků řadí dosud ještě málo prozkoumané tropické suché pralesy mezi nejzajímavější světové ekosystémy. Důvodem je vysoký počet endemických druhů. Tento ekosystém je ve světovém katalogu biotopů označen jako tropický pacifický suchý les. Vegetace těchto tropických suchých lesů ekvádorského pobřeží a severozápadního pobřeží Peru je velmi podobná vegetaci vnitrozemských tropických suchých pralesů Jižní Ameriky. Dominují v nich rostliny a stromy z čeledi bobovitých (*Leguminosae*), například krásně kvetoucí zarděnice hřebeníť (*Erythrina crista-galli*), dále trnité liány z čeledi hluchavkotvarých (*Bignoniaceae*), avšak nejpozoruhodnějším floristickým jevem je neobvykle vysoký počet různých zástupců čeledi bavlíkovitých (*Bombacaceae*), mezi něž patří např. vlnovec pětimužný (*Ceiba pentandra*). V nejsušších částech NP na poloostrově Santa Elena převažují rostliny z čeledi kaparovitých (*Capparidaceae*). Z ostatních zajímavých rostlin jmenujme alespoň v lékařství užívaný guajak lékařský, místním názvem palo santo, z čeledi kacíbovitých (*Zygophyllaceae*) a slonovník *Phytelphas aequatorialis*, což je palma z čeledi arekovitých (*Arecaceae*).

K typickým zástupcům fauny této pobřežní oblasti patří jelenec virginský či běloocasý (*Odocoileus virginianus*), jelínek šedý (*Mazama gouazoubira*), z opic jmenujme vřešťana černého (*Alouatta caraya*). Dále zde můžeme potkat paku nížinnou (*Agouti paca*), několik druhů papoušků, suchozemské želvy a mnoho druhů ještěrek. Ale není to pouze přírodní bohatství, které je předmětem ochrany. Národní park je zároveň skutečným přírodním muzeem předkolumbovských kultur. Několik archeologických nalezišť dokazuje přítomnost kultur Manteña, Machalilla a především kultury Valdivia, která je považována za vůbec nejstarší osídlení Jižní Ameriky. Nejlépe přístupné jsou vykopávky v Agua Blanca, asi 5 km severně od Puerto Lopéz. Pozůstatky kultury Manteña jsou zde datovány do 3. tisíciletí př. n. l. V městěč-

Archeologické vykopávky pohřebiště kultury Manteña z 3. tisíciletí př. n. l. je možné zhlédnout v muzejní expozici předkolumbovských kultur v městěčku Salango.

ku Salango, ležícím naopak asi 5 km jižně od Puerto Lopéz, mohou návštěvníci v malém muzeu zhlédnout archeologickou expozici věnovanou místním předkolumbovským kulturám.

Místy poměrně divoké skalnaté pobřeží napovídá leccos o charakteru mořského sektoru národního parku, tvořeného, jak už jsem uvedl, několika ostrovy a ostrůvky. Nejdůležitějším je největší a od pobřeží zá-

roveň nejvzdálenější z nich – Isla de la Plata neboli Stříbrný ostrov. Geografie ostrova má velmi podobný charakter jako nejproslulejší ekvádorský národní park Souostroví Galapágy a předmětem ochrany, právě tak jako na Galapágách, jsou hnízdiště mnoha druhů mořských ptáků a populace dalších živočichů a jejich biotopů.

Ostrov Isla de la Plata byl podle archeologických nálezů navštěvován již příslušníky

Do národního parku je zahrnut i mořský sektor, do něhož náleží ostrovy Isla de la Plata, Salando a ostrůvky Pedernales, Sombrerito, Sucre a Horno de Pan, kde hnízdí řada druhů ptáků.

Terej maskový (*Sula dactylatra*) je rybožravý pták žijící při pobřeží moří. Živí se lovem ryb, které chytá střemhlavým útokem pod hladinu.

zmíněných předkolumbovských kultur. Své jméno ostrov dostal, když se na něm v roce 1526 vylodili Španělé, kteří zde našli svatyni, kam přiváželi indiáni z pobřežních vesnic obětní dary: zlato a stříbro. Alespoň tak to ve svých zápiscích podává Bartolomé Ruiz. Podle jiné verze pochází jméno ostrova z dob, kdy si jej díky jeho výhodné poloze zvolil za své útočiště anglický pirát Sir Francis Drake, který ve druhé polovině 16. století přepadával lodě směřující do Španělska s náklady zlata a stříbra z chilských, peruánských a ekvádorských přístavů. Jediný záliv na ostrově dodnes nese jméno Bahía Drake. Po pohádkových pokladech už na ostrově není ani památky. Křovinatá vegetace a skalní útesy poskytují ideální hnízdní podmínky mnoha druhům mořských ptáků. Najdeme zde kolonie terejů modronohých (*Sula nebouxii*), červenonohých (*Sula sula*) a maskových (*Sula dactylatra*), dále zde hnízdí fregatky vznešené (*Fregata mag-*

Terej modronohý (*Sula nebouxii*), stejně jako terej maskový je veslonohým ptákem patřícím do čeledi Sulidae.

nificens), albatrosi a pelikáni a další druhy mořských ptáků. Od června do září lze v okolních vodách pozorovat akrobatické výkony migrujících keporkaků (*Megaptera novaeangliae*). Ostrov je možné navštívit v rámci organizovaných výletů, během nichž mají návštěvníci pod vedením strážců parku možnost absolvovat jednu ze dvou vyhlídkových tras, které poskytují přehled o geografii i rostlinstvu ostrova a procházejí i hnízdními koloniemi. Machalilla dnes patří k nejnavštěvovanějším národním parkům v zemi. Pro svou podobnost se slavnějšími Galapágami, jimž však konkuruje cenami a snadnou dostupností, bývá park poněkud hanlivě nazýván jako „Galapágy pro chudé“. Pokud vás okolnosti do tohoto kouta světa někdy zavedou, nenechte si návštěvu NP Machalilla rozhodně ujít.

Fotografie R. Vlček
Autor pracuje na Správě Krkonošského
národního parku

SUMMARY

Vlček R.: The Machalilla National Park

The Machalilla National Park is one of nine National Parks in Ecuador and the only situated on the country's Pacific coastline. It protects, *i.e.*, unique coastal dry tropical forests. The protected area was established in 1979 and covers 55,095 hectares. Since 1990 it has been listed as a Wetland of International Importance under the Ramsar Convention. Vegetation of the tropic Pacific dry forest is dominated by plants and trees from the legume family (*Leguminosae*), *e.g.* by the Cockspur Coral Tree (*Erythrina crista-galli*), and by thorny lianas from the trum-

pet creeper family (*Bignoniaceae*). Nevertheless, the surprisingly high species richness in the bombax or kapok family (*Bombacaceae*) is the most remarkable floristic phenomenon: in this respect, the Kapok (*Ceiba pentandra*) should be mentioned. The characteristic wild animal species include the White-tailed Deer (*Odocoileus virginianus*), Gray Brocket (*Mazama gouazoubira*), Black Howler Monkey (*Alouatta caraya*) and Lowland Paca (*Agouti paca*), some parrot species, terrestrial tortoises/turtles and a lot of lizard species. The Machalilla National Park is inhabited by a lot of marine bird or seabird species such as by the Blue-footed Booby (*Sula nebouxii*), Red-footed Booby (*Sula sula*) and Masked Booby (*Sula dactylatra*), Magnificent Frigatebird (*Fregata magnificens*), albatrosses, pelicans, *etc.*